Theater Na de Dam
Atelier

HET ‘FOUTE KAMP’ – MOFFENMEID

Thema's: collaboratie, fout in de oorlog, goed en fout, intergenerationeel trauma, Kamp Amersfoort, moffenmeiden

Locatie: Amersfoort

Door: Julia Spoelstra en Maaike Pijnappel

Deze tekst is geïnspireerd op getuigenissen en onderzoek naar mensen die in Kamp Amersfoort hebben gewerkt of daar gevangen hebben gezeten. Kamp Amersfoort was een doorgangskamp, strafkamp en werkkamp met een van de strengste regimes in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog. De verhalen bevragen de rollen van dader en slachtoffer, en de nalatenschap van iemand die in de oorlog “fout” was.

PERSONAGES	MANU
	LENN
	DESI
	JOEY
	JASMINE

ROUTE B – achterom (Manu, Desi, Joey, Lenn, Jasmine)
Lenn neemt het publiek mee vanuit het onderzoek.

LENN Tijdens zo’n onderzoek kom je dus stukjes en beetjes tegen. Sommige dingen zul je nooit te weten komen. Ik heb bijvoorbeeld nooit een foto van mijn moeder gevonden. Maar door grondig onderzoek krijg je een

hoop stukjes boven water. Mijn moeder kreeg kennis met een Nederlander die zich aan had gemeld bij de Duitse marine. Vond ze niet erg, wie aan de Duitse kant stond had eten en kleding. Maar
toen hij zich bij de Waffen SS aanmeldde, zei ze ‘daar is de deur’.

Toen ik acht maanden was, vertrok ze naar Duitsland. Tijdens zo’n onderzoek kom je ook stukjes tegen van het verhaal van anderen, en je spreekt een hoop mensen. Mensen met hun eigen verhaal, hun eigen onderzoek. Die help ik dan, om meer stukjes te vinden. Bijvoorbeeld nabestaanden van meisjes die in de oorlog verkracht zijn, die dan proberen uit te zoeken waar het kind is gebleven. Maar dat is lastig, want niet alle stukjes zijn te vinden.

JOEY Bij elke foto knip ik hetzelfde uit 1 specifiek gezicht. Uitgeknipt en weg ermee. Bij elke foto.
Langzaam zorg ik ervoor dat deze vrouw verdwijnt. Foto voor foto, gezicht voor gezicht. Uitgeknipt zodat we haar bestaan kunnen ontkennen.

LENN Of ik help kinderen waarvan de moeder vrijwillig zwanger is geworden, die proberen erachter te komen wie hun vader is. Kinderen van moeders die verliefd zijn geworden op een Duitser.

Moffenmeid

JASMINE Kunnen jullie een geheimpje bewaren? Ik heb een vriend! Ik zag hem een paar weken geleden in een café. En sindsdien spreken we vaker af. Tot nu dus! Hij is nu mijn vriendje!

MANU Ik ken mijn man al 23 jaar, we kennen elkaar van de kweekschool.

JASMINE Alleen... hij is wel van de andere kant...

MANU Hij is een eerste klas sergeant bij de SS.

JASMINE Maar hij is zo lief, zorgzaam, gevoelig, en hij doet geen vlieg kwaad!

MANU Mijn man is... *stilte*...
Hij zorgt dat ik niet in de problemen kom

JASMINE Na de oorlog gaan we verhuizen, hier ver vandaan en dan gaan we trouwen en dan krijgen we 3 kinderen!

MANU Zodra wij hebben gewonnen, verhuizen wij naar het derde rijk, waar we in rust verder kunnen leven zonder al die joden.

MANU & JASMINE En dan komt alles goed!

Er wordt van achter het publiek een briefje naar ze gegooid. Ze pakken het op en lezen het allebei. Ze kijken het publiek aan en halen hun handen door hun haar.

MANU & JASMINE De mof waar u mee vrijt, gaat spoedig aan den haal.
Als Nederland is bevrijd, draag jij je kopje KAAL!

Het meisje kijkt bang en rent weg, terwijl de vrouw blijft staan en het kaartje verscheurt met een ongeïntereseerde blik. Dan komen Joey en Desi door het publiek heen rennen.

Kind van een moffenmeid

JOEY & DESI Hij/zij is mijn allerbeste vriend.

DESI We zitten samen op school.

JOEY We zitten in dezelfde klas.

DESI En we spelen vaak samen na school.

JOEY Ze komt vaak langs om te spelen.

DESI Maar toen ik laatst bij hem aanbelde, deed zijn zus open.

JOEY Mijn ouders zeiden dat ik niet meer met haar mocht spelen.

DESI “Hij mag niet meer spelen met jou.”

JOEY Toen ik vroeg waarom, vertelden ze dat haar moeder bij de NSB zat.

DESI Maar waarom? Ik ben gelijk naar mijn moeder gerend

JOEY Ik weet niet wat NSB betekent, maar mijn ouders legden uit dat ze joden haten.

DESI Mama zegt dat ze gewoon jaloers zijn omdat ik goed kan zingen.

JOEY Maar wij zijn joods

DESI Maar dat dat echt de reden is geloof ik niet helemaal.

JOEY Maar ze is altijd zo lief en ze is haar moeder toch niet.

JOEY & DESI Waarom zou dat verschil moeten maken?

LENN Als kind wist ik niets over mijn moeder. Daar praatten ze niet over in het pleeggezin. Ik had ook helemaal niet door dat ze ‘fout’ was. Op school noemden ze me weleens
‘moffenjong’. Maar ik wist helemaal niet wat dat is. Moffen zijn toch die handschoenen die aan je fiets zitten? Toch bijzonder hè, dat ik niets van mijn moeder wist, haar niet eens kende, maar toch wordt je dan ineens veroordeeld voor wat zij heeft gedaan.

In mei 2026 speelde de voorstelling ’FOUT’ bij Nationaal Monument Kamp Amersfoort (regie: Julia Spoelstra en Maaike Pijnappel).

© 2026 Atelier van Herinnering